

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

30 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Marta Romańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 stycznia 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank w W. Oddział w P.
od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi
z 28 lutego 2022 r., III Ca 1980/20,
w sprawie z powództwa R.G.
przeciwko Bank w W. Oddział w P.
o zapłatę,

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwaną,
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

Władysław Pawlak

Paweł Grzegorzcyk

Marta Romańska

(K.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 października 2020 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach w pkt 1 zasądził od pozwanego Bank z siedzibą w W. na rzecz powoda R.G. kwotę 25 267,23 zł i kwotę 6814,29 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty; w pkt 2 oddalił powództwo w pozostałej części; w pkt 3-4 orzekł o kosztach postępowania.

Sąd ustalił, że w dniu 11 lutego 2008 r. powód złożył wniosek o udzielenie kredytu w kwocie 200 000 zł na okres 480 miesięcy, zaznaczając w rubryce formularza „waluta wnioskowanego kredytu” pozycję „CHF”. Powodowi okazano historyczne wykresy kursów franka szwajcarskiego i zapewniono go, że jest to stabilna waluta. W dniu 12 marca 2008 r. zawarto umowę kredytu. Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę 200 000 zł na zakup domu na rynku wtórnym, refinansowanie poniesionych wydatków na cele mieszkaniowe i modernizację. Kredyt był indeksowany do CHF. Wypłata miała nastąpić w złotych, według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą banku. Saldo zadłużenia wyrażane było w walucie obcej i obliczane według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, ustalonej jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) i stałej marży banku. Raty kredytu miały być pobierane z rachunku bankowego prowadzonego w złotych według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty. W dniu 8 marca 2012 r. doszło do zawarcia aneksu, w którym postanowiono, że spłata będzie następowała w walucie CHF, do której kredyt jest indeksowany.

Zdaniem Sądu Rejonowego, powództwo zasługiwało na uwzględnienie niemalże w całości. Powód zawarł umowę jako konsument. Zawarte w umowie klauzule indeksacyjne określają główne świadczenia stron, a zarazem nie mają jednoznacznego charakteru i nie były indywidualnie negocjowane. Dopuszczalna tym samym była ich ocena w aspekcie abuzywności. Jakkolwiek klauzula indeksacyjna nie narusza z założenia dobrych obyczajów, jest tak jednak wtedy, gdy obarcza skutkami ryzyka kursowego wyłącznie jedną stronę umowy, jaką jest konsument. Oceny zgodności postanowień umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się przy tym na dzień zawarcia umowy, toteż nie ma znaczenia późniejsze usunięcie z umowy

postanowienia nakazującego konsumentowi pokrywanie salda zadłużenia po kursie ustalonym przez bank. Zdaniem Sądu Rejonowego, zawarta w umowie klauzula indeksacyjna okazała się tym samym nieważna, co – zgodnie z poglądem wyrażanym w orzecznictwie krajowym i unijnym – pociąga za sobą nieważność (bezskuteczność) całej umowy. Stan taki implikuje z kolei wzajemny zwrot świadczeń stron, a zatem niezależnie od roszczenia pozwanej o zwrot kapitału kredytu, wobec niepodniesienia i niewykazania przez pozwaną zarzutu potrącenia, powodowi przysługiwało wobec pozwanej roszczenie o zwrot świadczeń, które spełnił na jej rzecz na podstawie nieważnej umowy kredytu.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 28 lutego 2022 r., na skutek apelacji pozwanej, oddalił apelację (pkt 1) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. W jego ocenie Sąd Rejonowy prawidłowo zinterpretował art. 385¹ k.c. Uznanie abuzywności klauzul umownych określających główne świadczenia stron skutkowało koniecznością rozważenia, czy umowa może zostać utrzymana w mocy. Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy zasadnie przyjął, że w rozważanym przypadku nie ma możliwości ani potrzeby z punktu widzenia interesów powoda jako konsumenta utrzymania w mocy umowy kredytu, z której wyeliminowano postanowienia określające główne świadczenia stron. Sąd Okręgowy podniósł jednocześnie, że nie można odwołać się w tej sytuacji do przepisów dyspozytywnych. Powód jako konsument nie wyraził bowiem woli utrzymania umowy w mocy i wprowadzenia do niej takich regulacji.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy stwierdził, że powodowi przysługuje od pozwanej zwrot spłaconych środków na podstawie art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c. jako świadczenia nienależnego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniosła pozwana, zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucając naruszenie art. 385¹ § 1 w związku z art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady (WE) nr 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE L 95, poz. 29, dalej - „dyrektywa 93/13”); art. 385¹ § 1

zdanie drugie k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2026 r., poz. 38, dalej - „pr. bank.”), art. 65, art. 358 § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13; art. 58 § 1 w związku z art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 pr. bank. w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy kredytu oraz art. 58 § 3 k.c.; art. 496 i art. 497 k.c.; art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1, art. 382 oraz art. 386 § 4 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., a także art. 455 w związku z art. 481 § 1 w związku z art. 496 w związku z art. 497 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zakresie dopuszczalności rozpoznania skargi kasacyjnej ze względu na sposób wyznaczenia składu orzekającego (art. 80 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 622) należało odwołać się odpowiednio do rozważań poczynionych m.in. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2025 r., II CSKP 1885/22 i II CSKP 172/24, które Sąd Najwyższy podziela, nie stwierdzając przeszkód do merytorycznego rozpoznania sprawy w niniejszym składzie.

Zarzuty skargi kasacyjnej pozwanej zostały skoncentrowane wokół trzech zagadnień – abuzywności postanowień zawartych w spornej umowie kredytu, konsekwencji tego stanu rzeczy, jeżeli przyjąć, że kwestionowane przez powoda postanowienia są abuzywne, a także roszczenia odsetkowego powoda, co wiązało się z podniesionym przed Sądem Okręgowym przez pozwaną zarzutem zatrzymania.

Zagadnienia mieszczące się w obrębie pierwszej i drugiej spośród powołanych kwestii były wielokrotnie i wszechstronnie rozważane w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego w kontekście zbliżonych stanów faktycznych związanych ze stosowaniem przez banki w umowach kredytu zawieranych z konsumentami i powiązanych z frankiem szwajcarskim postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe i odsyłających do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Analiza ta, uwzględniająca

szeroki dorobek judykatury Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, doprowadziła do utrwalenia się jednolitych kierunków orzeczniczych, w których przesądzone że: po pierwsze, określenie wysokości należności obciążającej kredytobiorcę w umowie kredytu powiązanej z walutą obcą z odwołaniem do kursu waluty obcej ustalanego jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów jego oznaczania, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron umowy kredytu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, z dnia 21 listopada 2023 r., II CSKP 1602/22, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1753/22, z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, z dnia 11 marca 2025 r., II CSKP 2021/22 i z dnia 6 czerwca 2025 r., II CSKP 2296/22 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo; w orzecznictwie unijnym zob. zwłaszcza wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18 listopada 2021 r., C-212/20, *M.P. i B.P. przeciwko A*, ECLI:EU:C:2021:934), po drugie – po wyeliminowaniu z umowy kredytu powiązanej z frankiem szwajcarskim niedozwolonych postanowień określających wysokość należności obciążającej kredytobiorcę z odwołaniem do kursu waluty obcej ustalanego jednostronnie przez bank, utrzymanie umowy w mocy w pozostałym zakresie nie jest możliwe, zarówno w przypadku umów indeksowanych, jak i denominowanych w walucie obcej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z dnia 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, z 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1753/22, z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22 i z dnia 11 marca 2025 r., II CSKP 2021/22 oraz powołana tam dalsza judykatura).

Ocena spornej umowy kredytu dokonana *in casu* przez Sąd Okręgowy wpisywała się we wskazane kierunki orzecznicze, a w skardze kasacyjnej nie powołano żadnych nowych, nierozważanych dotychczas argumentów, które mogłyby ją podważać, zarówno *in genere*, jak i z uwzględnieniem ustalonych okoliczności sprawy, w której wydano zaskarżony wyrok.

Jedynie uzupełniając należało zauważyć, że w skardze kasacyjnej trafnie podniesiono, iż Sąd Okręgowy niezasadnie upatrywał podstawy nieważności umowy kredytu w art. 353¹ w związku z art. 58 § 1 i 2 oraz art. 65 k.c. Przepisy art. 385¹ i n. k.c. wprowadzają bowiem instrument wzmocnionej względem zasad ogólnych, w tym wynikających z art. 353¹ k.c., kontroli postanowień narzuconych przez przedsiębiorcę pod kątem poszanowania interesów konsumentów, uzupełniony szczególną sankcją mającą niwelować niekorzystne skutki zastosowania klauzul abuzywnych (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 i z dnia 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 50). W konsekwencji art. 385¹ i n. k.c., w zakresie swego zastosowania, mają pierwszeństwo względem przepisów regulujących skutki naruszenia ograniczeń swobody umów wynikających z zasad współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) i właściwości (natury) stosunku prawnego (art. 353¹ k.c.). Rozważany mankament nie rzutował jednak na zasadność zaskarżonego wyroku, jeżeli zważyć, że z jednej strony nieważność umowy kredytu może być także skutkiem stwierdzenia abuzywności jej postanowień (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 314/22), z drugiej zaś, że Sądy *meriti* oparły rozstrzygnięcie przede wszystkim właśnie na odwołaniu się do abuzywności postanowień umowy kredytu i konsekwencjach tej abuzywności, a jedynie uzupełniając nawiązały do art. 353¹ w związku z art. 58 § 1 i 2 k.c.

Zarzuty kasacyjne w tej materii należało zatem uznać za bezzasadne.

W zakresie podniesionego przez pozwaną zarzutu zatrzymania i zasadności rozstrzygnięcia o roszczeniu odsetkowym powoda, pozwanej należało przyznać rację o tyle tylko, że Sąd Okręgowy, nie uwzględnivszy zarzutu zatrzymania – o czym należało wnioskować na podstawie sentencji wyroku – nie wyjaśnił w uzasadnieniu motywów tego stanowiska. Zarzut kasacyjny adresowany wobec uzasadnienia

wyroku Sądu Okręgowego, w którym powołano wyłącznie art. 327¹ § 1 i 2 k.p.c., był jednak skonstruowany wadliwie, mając na względzie, że art. 327¹ k.p.c. odnosi się do wymagań stawianych uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, podczas gdy skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia wyroku sądu drugiej instancji.

Niezależnie od tego, rozważany zarzut, podobnie jak podniesione w tej materii dalsze zarzuty naruszenia prawa procesowego (art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1, art. 382 i art. 386 § 4 k.p.c.), mógłby mieć znaczenie o tyle tylko, o ile uchybienie procesowe, którego dopuścił się Sąd Okręgowy, mogło mieć wpływ na wynik sprawy. W tym względzie należało jednak zauważyć, że w sytuacji, w której wzajemne świadczenia stron podlegające zwrotowi w związku z nieważnością umowy wzajemnej mają pieniężny charakter, możliwość dokonania potrącenia (art. 498 i n. k.c.), z racji jego egzekucyjnej funkcji, podważa – w braku szczególnych okoliczności – legitymowany prawnie interes w powołaniu się na uprawnienie do powstrzymania się ze spełnieniem własnego świadczenia (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2025 r., II CSKP 545/23 i z dnia 12 września 2025 r., II CSKP 2114/22). Wykazanie takich szczególnych okoliczności obciąża stronę, która korzysta z prawa zatrzymania, podczas gdy z dokonanych w sprawie ustaleń nie wynikało, aby pozwana okoliczności takie udowodniła. Na marginesie tylko należało wskazać, że zaniechanie odniesienia się przez sąd drugiej instancji w motywach wyroku oddalającego w całości apelację pozwanego do zarzutu zatrzymania podniesionego przez pozwanego w postępowaniu apelacyjnym nie może być utożsamiane z nierozpoznanem przez sąd drugiej instancji istoty sprawy.

Te same powody przesądzały zarazem o tym, że skuteczne nie mogły okazać się zarzuty naruszenia prawa materialnego związane z podniesionym przez pozwaną zarzutem zatrzymania, tj. art. 496 i art. 497 k.c., które miało polegać na ich błędnym niezastosowaniu. Zarzucaną wadliwość rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczenia odsetkowego powoda pozwana wiązała z tezą o zasadności zarzutu zatrzymania, toteż – wobec bezskuteczności tego zarzutu – nieskuteczne musiały okazać się również zarzuty naruszenia art. 455 w związku z art. 481 § 1 k.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Władysław Pawlak

Paweł Grzegorzczuk

Marta Romańska

(K.G.)

[SOP]